

Ny lagstiftning gällande barn och unga

Presentation 19.5.2021

Bakgrund till reformen

- En ny socialvårdslag (FFS 1301/2014) trädde ikraft i riket 1.4.2015 medan den tidigare socialvårdslagen (FFS 710/1982) fortsättningsvis var ikraft på Åland
- I samband med rikets nya socialvårdslag skedde även förändringar i barnskyddslagen (FFS 417/2007), och bl a vissa bestämmelser från barnskyddslagen överfördes till socialvårdslagen
- På Åland gäller barnskyddslagen genom landskapslag (2008:97) om tillämpning i landskapet Åland av barnskyddslagen
- I landskapslagen infördes motsvarande bestämmelser, och dessa har varit i kraft sedan 2017
- Fler bestämmelser i barnskyddslagen kan nu tillämpas utan avvikelser i landskapslagen

Huvudsakliga syften med socialvårdsreformen

- Att flytta tyngdpunkten från specialtjänster till allmänna tjänster och att stärka jämlikheten för klienterna och myndighetssamarbetet
- Att stärka socialvårdslagens ställning som en central och allmän lag
- Att flytta fokus från korrigerande åtgärder till främjande av välfärd och tidigt stöd
- Genom att stärka den allmänna servicen för barnfamiljer och öka det förebyggande arbetet kan även familjens egna resurser förstärkas
- Syftet med socialvårdslagen
 - att främja och upprätthålla välfärd och social trygghet
 - minska ojämlikhet och främja delaktighet
 - trygga behövlig och tillräcklig socialservice av god kvalitet
 - främja klientens rätt till god service och gott bemötande inom socialvården
 - förbättra samarbetet mellan socialvården, kommunens andra sektorer och andra

Bestämmelser i landskapslag (2008:97)

Landskapslag (2008:97), tillämpning av barnskyddslagen	Barnskyddslag (417/2007)	LL om socialvård (2020:12)
4 a § Ersättande bestämmelser i denna lag (upphävs), ny 4 a § Välfärdsplan för barn och unga		
4 b § Barnskydd	3 § Barnskydd	
4 c § Förebyggande barnskydd	3 a § Förebyggande barnskydd	
4 d § Att ge akt på och främja barns och ungas välfärd		9 § Att ge akt på och främja barn och unga personers välfärd
4 e § Utvecklande av service och stöd vid fostran		10 § Utvecklande av service och stöd i fostran
4 f § Stöd för skolgången		
4 g § Beaktande av barn i service som riktar sig till vuxna		44 § Utredande av situationen för en person i klientens vård
4 h § Begäran om bedömning av barnskyddsbehovet	25 a § Kontakt med socialvården för bedömning av stödbehovet	35 § Kontakt med socialvården för bedömning av stödbehovet, 4 mom.
4 i § Registerföring	25 b § Registerföring	

Bestämmelser i landskapslagen (2008:97)

Landskapslag (2008:97), tillämpning av barnskyddslag	Barnskyddslag (FFS 417/2007)	LL om socialvård (2020:12)
4j § Inledande av ett barnskyddsärende och en klientrelation	26 § Inledande av ett barnskyddsärende och utredning av barnskyddsbehovet 27 § Inledande av en klientrelation inom barnskyddet	
4 k § Utredning av behovet av barnskydd	26 § Inledande av ett barnskyddsärende och utredning av barnskyddsbehovet	
4 l § Skyldighet att vidta stödåtgärder inom öppenvården	34 § Skyldighet att vidta stödåtgärder inom öppenvården	
4 m § Andra stödåtgärder inom barnskyddets öppenvård	36 § Stödåtgärder inom barnskyddets öppenvård	
4n § Ordnande av vård utom hemmet som familjevård.		
5 § Särskilda avvikelser		

Anmälningförfarandet i barnskyddslagen

- *25 § Anmälningsskyldighet*

De som är anställda eller innehar ett förtroendeuppdrag hos någon av följande aktörer, eller som utför motsvarande uppgifter i ett uppdragsförhållande eller som självständig yrkesutövare, samt alla yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården är skyldiga att utan dröjsmål och trots sekretessbestämmelserna göra en anmälan till det organ som ansvarar för socialvården i kommunen, om de i sin uppgift fått kännedom om ett barn för vars del behovet av vård och omsorg, omständigheter som äventyrar barnets utveckling eller barnets eget beteende kräver att behovet av barnskydds utreds

- *25 a § Kontakt med socialvården för bedömning av stödbehovet*

Den anmälningsskyldighet som avses i 25 § kan trots sekretessbestämmelserna också uppfyllas genom att tillsammans med barnet eller barnets föräldrar ta kontakt i enlighet med 35 § i socialvårdslagen för att få stödbehovet bedömt, under förutsättning att

- 1) kontakten tas utan dröjsmål, och
- 2) den person som enligt 25 § 1 mom. är anmälningsskyldig i samband med kontakten uppger vilka omständigheter som lett till kontakten.

och motsvarande i socialvårdslagen

- *36 § Kontakt med socialvården för bedömning av stödbehovet*
4 mom. I 25 och 25c §§ i barnskyddslagen (FFS 417/2007), tillämplig på Åland genom landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av barnskyddslagen finns bestämmelser om att göra en barnskyddsanmälan och en föregripande barnskyddsanmälan. Om den anmälningspliktiga personen i enlighet med 1-2 mom. i denna lag eller en annan person enligt 3 mom. i denna lag utan dröjsmål har kontaktat den myndighet som ansvarar för socialvården och uppgett orsakerna till kontakten, behöver ingen barnskyddsanmälan göras på grundval av samma uppgifter.

Om barn, unga och familjer i socialvårdslagen

- 3 § 3 Person och klient som behöver särskilt stöd är en person som har särskilda svårigheter att söka och få behövliga social- och hälso- och sjukvårdstjänster pga kognitiv eller psykisk funktionsnedsättning eller sjukdom, missbruk av berusningsmedel, samtidigt behov av flera stöd eller pga någon annan motsvarande orsak
- 3 § 4 barn är den som är under 18 år och 3 § 5 en ung person är 18-24 år
- 3 § 6 Barn som behöver särskilt stöd är ett barn vars uppväxtförhållande äventyrar eller inte tryggar barnets hälsa och utveckling eller som genom sitt beteende äventyrar sin hälsa eller utveckling eller som pga de orsaker som anges i pt 3 behöver särskilt stöd
- 5 § Barnets bästa
- 6 § Rådgivning och handledning
- 9 § Att ge akt på och främja barn och unga personers välfärd
- 10 § Utvecklande av service och stöd i fostran
- 13 § Tryggande av barnets hälsa och utveckling
- 32 § Barn och unga personers åsikter och önskemål
- 42 § Egen kontaktperson
- 44 § Utredning av situation för en person i klientens vård

Landskapslag (2011: 114) om hälso och sjukvård

- 48 § Beaktande av barn i service som riktar sig till vuxna
- 20 § 6 mom. i hälso- och sjukvårdslagen; Om ett barnskyddsbehov beror på otillräckliga hälso- och sjukvårdstjänster, ska de hälso- och sjukvårdstjänster som med tanke på barnets hälsa och utveckling är nödvändiga, utan dröjsmål ordnas för barnet och hans eller hennes familj, trots vad som föreskrivs om att få vård i 1-3 mom

Huvudsakliga förändringar för barn och familj

- Överföring av öppenvårdsservice från barnskyddslagen till socialvårdslagen, t ex familjearbete kan beviljas enligt socialvårdslagen
- Barnfamiljers rätt till hemservice
- Förtydligande av rätten till stödperson/stödfamilj och referensgruppsverksamhet
- Under utredningsskedet är klienten inte klient inom barnskyddet, utan en klientrelation inom barnskyddet inleds först då det utifrån utredningen konstateras ett behov av barnskydd eller när brådskande åtgärder vidtas till följd av att ett barnskyddsärende inletts eller service och stöd enligt barnskyddslagen fås innan bedömningen är klar
- 36 § Stödåtgärder inom barnskyddets öppenvård

Om hemservice för barnfamiljer

- Med hemservice avses att fullgöra eller bistå vid fullgörandet av uppgifter och funktioner som hör till boende, vård och omsorg, upprätthållande av funktionsförmågan, vård och fostran av barn, uträttande av ärenden samt till det övriga dagliga livet.

Hemservicen tillhandahålls personer som pga sjukdom, förlossning, skada eller av någon annan liknande funktionsnedsättande orsak eller särskild familje- eller livssituation behöver hjälp för att klara de uppgifter och funktioner som avses i 1 mom.

Som stödtjänster som ingår i hemservicen tillhandahålls måltids-, klädvårds, städservice och tjänster som främjar socialt umgänge

- Barnfamiljer har rätt att få sådan hemservice som är nödvändig för att trygga familjens omsorgsuppgift om det pga omständigheter som anges i pt 2 inte är möjligt att trygga barnets välfärd utan hemservice

Statistik från ÅSUB och THL gällande hemservice för barnfamiljer

Åland	2016	2017	2018	2019
Familjer som erhållit hemserv.	6	3	16	12
Inom barnskyddet	4	0	11	8
Utom barnskyddet	2	3	5	4

Finland	2016	2017	2018	2019
Familjer som erhållit hemserv.	12 950 familjer	15 429 familjer	15 245 familjer	16 428 familjer
Inom barnskyddet	0,4 % 2221 familjer	0,4 % 2010 familjer	0,4 % 2455 familjer	0,4 % 2234 familjer
Utom barnskyddet	1,9 % 10 729 familjer	2,4 % 13 419 familjer	2,3 % 12 790 familjer	2,5 % 14 194 familjer

Familjearbete

- Familjearbete har tidigare varit en serviceform via barnskyddslagstiftningen. *Familjearbete* är nu en serviceform i enlighet med socialvårdslagen och *intensifierat familjearbete* en stödåtgärd i barnskyddets öppenvård. Intensifierat familjearbete är avsett för klienter inom barnskyddet.
- *§ 18 Familjearbete.* Med familjearbete avses att välfärden stöds genom social handledning och med annan nödvändig hjälp i situationer där klienten och hans eller hennes familj eller den person som svarar för klientens vård behöver stöd och handledning för att stärka sina resurser och förbättra den ömsesidiga interaktionen.
Familjearbete ges för att trygga hälsan och utvecklingen hos ett barn eller ung person som behöver särskilt stöd.

Stödperson, stödfamilj, referensgruppsverksamhet enligt 28 §

- *28 § annan socialservice*
- 2 mom
Referensgruppsverksamhet samt en stödperson eller stödfamilj kan ordnas för ett barn som behöver särskilt stöd eller för hans eller hennes familj för att trygga barnets hälsa och utveckling. Alla klienters välfärd kan också främjas genom annan service än den som anges i 3 kap. socialservice
- 3 mom. Kommunen ska förbereda stödpersoner och stödfamiljer för uppdraget, vid behov ska kommunen ordna utbildning och handledning för stödpersoner och stödfamiljer

Information finns via landskapsregeringens hemsida /hälsa och omsorg/ny socialvårdslagstiftning/socialvårdslagen

The screenshot shows the website for the Åland regional government, specifically the page for the Social Care Act (Socialvårdslagen). The page is in Swedish and features a navigation menu at the top with the following items: 'Hem', 'Hälsa och omsorg', 'Ny socialvårdslagstiftning', and 'Socialvårdslagen'. A search bar is located in the top right corner with the text 'Sök innehåll, personer eller dokument'. The main content area is divided into three columns. The left column is a sidebar menu for 'Hälsa och omsorg' with a 'Byt ämne' dropdown, listing various categories like 'Hälsoskydd', 'Livsmedel', 'Hälsa- och sjukvård', 'Barn och unga', 'Vuxna och familjer', 'Äldre', 'Funktionsnedsättning', 'Missbruk', 'Missnöjd med vård och omsorg', and 'Statistik om vår hälsa'. Below this is a section for 'Ny socialvårdslagstiftning' with sub-items: 'Socialvårdslagen', 'Äldrelagen', 'Yrkesbehörighetslagen', and 'Klienthandlingslagen'. The middle column is the main content area for 'Socialvårdslagen', containing text about the new act taking effect on January 1, 2021, and a link to the 'Ålands författningssamling'. It also includes a section for 'Bilagor' (Attachments) with a list of PDF documents and a 'Visar 5 av 5 bilagor' indicator. At the bottom of this column, there is a 'LÄMNA SYNPKUNKTER PÅ SIDAN' button. The right column features a profile for 'Salome Saar', a 'Jurist' (Lawyer) in the Social Care Division, with contact information: 'salome.saar@regeringen.ax' and '+358 18 25000 (växeln)'. The page footer includes the Åland regional government logo and the 'ÅLAND 100' anniversary logo.